

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

אורי וישעי

כניסת שבת: 19:25

ציאת השבת: 20:33 לדעת ר"ת: 21:05

שבת מברכין, מנחם אב, המולד יום ב' 09:18

ראש חודש ביום שני

בתם פז – מאורית צ' הפרשה

עטרת פז

ואת מלכי מדין... ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב בתרגום יונתן כתוב שכיון שראה בלעם החוטא את פינחס הכהן רודף אחריו עשה דבר של קוסמים ופרח באויר השמים, מיד הזכיר פינחס השם הגדול והקדוש ופרח אחריו ואחזו בראשו והורידו, שלף חרב וביקש להרגו, פתח בלעם פיו בדברי תחנונים ואמר לפנחס אם תקיים את נפשי אשבע לך שכל הימים שאני קיים אין אני מקלל את עמך, ענה ואמר לו הלא אתה הוא לבן הארמי שרצית להכרית את יעקב אבינו וירדת למצרים בעבור לאבד זרעו, ואחרי שיצאו ממצרים גירית בהם עמלק הרשע, ועתה התגרת לקלל אותם, וכיון שראית שלא הועילו מעשיך ולא הסכים ה' על ידך יעצת עצה רעה את בלל להעמיד את בנותיו בפרשת דרכים להטעות אותם ונפלו בעבור כך מהם עשרים וארבעה אלפים, בעבור כן אי אפשר שוב לקיים את נפשך, ומיד שלף חרבו מן נרתיקה והרגו.

חצי שבט המנשה

הרמב"ן מקשה מדוע נתן משה רבנו לחצי שבט המנשה את נחלתם בעבר הירדן והלא לא מצינו שביקשו לקבל שם חלק ונחלה, ואומר החזקוני דבאמת בני מנשה לא שאלו להם נחלה בארץ סיחון ועוג ורק בני ראובן וגד שאלו, אלא מפני שאביהם מנשה גרם להם לשבטים שקרעו בגדיהם במעשה הגביע שהוא הטמין הגביע באמתחת בנימין, ניתנה לו נחלתו בשני חלקים בשני עברי הירדן, וכן נמצא במדרש (ב"ר פד, יט) מנשה גרם לשבטים לקרוע לפיכך נקרעה נחלתו, חציה בארץ הירדן וחציה בארץ כנען. ומקשים בעלי המוסר, שהרי מנשה עשה כן מחמת מצות כיבוד אב שיוסף ציוה עליו לעשות כן, ויוסף הצדיק היה לו חשבון צדק במעשהו ולמה נענש על כך, ומתריצים כי ענייני בין אדם לחברו הם חמורים מאוד וכל מי שפוגע בזולת אף על פי שעשה מתוך כוונה טובה ולא פגע אלא בעקיפין מכל מקום נענשים על זה, כמו שראוין שבכל זאת נענש מנשה דורות אחרי המעשה ונחלתו נתחלקה לשני חלקים. עלינו ללמוד מזה להזהר מאוד שלא לפגוע או להכלים את הזולת גם מתוך כוונה טובה, כי ענייני בין אדם לחברו חמורים מאוד.

"אילה מיסעי בני ישראל" מרמזים על הגלויות ר"ת: א'דום, מ'די, ב'בל, י'זן

★ זהירות מחלישות התורה ★

ויסעו מרפידים, ויחנו במדבר סיני "רפידים" ע"ש רפיון-ידיים מהתורה, כשנסעו מרפיון הידיים, אז באו למדבר סיני, לקבל התורה. אך "ויסעו ממדבר סיני" אם נחלשים בתורה, אז "ויחנו בקברות התאוה" שוקעים בתאוות העולם-הזה (מרן חיד"א זי"ע).

נאמר בפרשת מטות, "ויאמר אלעזר אל אנשי הצבא הבאים למלחמה, זאת חקת התורה אשר צוה ה' אל משה". ולאחר מכן בהמשך הפסוקים, בא אלעזר ולימד את ישראל את דיני גיעולי כלים של עובדי כוכבים. (שהוא חיוב טבילת כלים הנקנים מן הגוי). והנה פרשה זו נאמרה מפיו של אלעזר הכהן, שאמרה משמו של משה רבנו, ומשה רבנו עומד על יד אלעזר, וכל ישראל עומדים ומשתוממים, מדוע אם כן משה עומד ושותק, ואינו מביע את דבריו בכוחות עצמו?

על שאלה זו עמדו רבותינו בגמרא במסכת פסחים (דף סו:), ועונה הגמרא, אמר ריש לקיש, כל אדם שכועס, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, מנין למדנו כן? ממשה רבנו, שנאמר, "ויקצוף משה על פקודי החיל", ואחר כך נאמר, "ויאמר אלעזר" וכו', ומדוע משה רבנו לא אמרה בעצמו, אלא מתוך כעסו של משה שכעס על פקודי החיל, נשכחה ממנו חכמתו, ועמד תלמידו ואמר בשמו מה ששמע ממנו קודם לכן.

ואם נתבונן על מה כעס משה רבנו, הלא לא כעס משה על איזה ענין אישי, או דבר קטון, אלא כעסו היה על כך שהיו מבני ישראל שהחיו את הנשים שהחטיאו את בני ישראל, ואם כן כוונתו של משה רבנו היתה טהורה לשם שמים, אך אף על פי כן אסור היה לו לכעוס, והיה עליו לדבר איתם מתוך נחת. ועל כן, מכיון שסגולת הכעס בטבעו שהוא משכיח את החכמה באדם, שכח משה רבנו כמה הלכות מפני כעסו, וניקק לבקש מאלעזר לומר את אותם הדברים לבני ישראל.

רבנו חיים ויטאל זי"ע היה אומר בשם רבו (האריז"ל), שהיה מקפיד בענין הכעס יותר מכל שאר העבירות, ואפילו על כעס שהוא לצורך מצוה, על זה הזהירני מורי ז"ל והוכיחני, והיה אומר, "כל שאר העבירות פוגמים באדם באבר אחד (מבחינה רוחנית), אבל מדת הכעס פוגמת כל הנשמה ועושה אותה טריפה". ואף בדברי קודשו של מרן רבנו הבית יוסף, בספר "מגיד מישרים", אמר לו המלאך: כבר הודעתך כמה אתה צריך להתנהג בשפלות, שלא לכעוס על שום דבר בעולם. צא ולמד ממשה רבנו אדון כל הנביאים, שכל מקום שבא לידי כעס, בא לידי טעות, ולכן על שום דבר שבעולם לא תכעס.

ד"ת לעיני ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל

העלון נודב על ידי ידידינו רב פעלים לתורה ולתעודה ר' דוד ניזרי ורעייתו שתחי'

הליכות מלכי

נושא: תרגום שיר השירים

קומי אודי - סיפור לשבת

מסופר על האדמו"ר רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל, שיום אחד הופיע לפניו בחור על כסא גלגלים. הבחור ישב לפני האדמו"ר וסיפר שנפצע במלחמת יום הכפורים, ולאחר סידרת ניתוחים נשאר רתוק לכסא גלגלים, כאשר רגל אחת בכלל לא מתפקדת, ומצב הרגל אף החל להתדרדר, והיה חשש שיצטרכו לקטוע לו אותה.

אותו בחור שהיה מרוחק מתורה ומצוות, שוכנע כמעשה של יאוש, לנסוע לנתיבות אל הצדיק, אולי יש אמת בכל אותם סיפורים ששמע, על ה"נסים" שיכול הצדיק לעשות, ואולי יזכה גם הוא לרפואה בדרך נס.

לאחר ששמע הרב את סיפורו של הבחור, פנה אליו ושאלו: תפילין אתה מניח בכל יום? לא - ענה הבחור, על השבת אתה שומר? - לא - באה התשובה.

אם כן התפלא הרב - "תן תודה שרגל אחת שלך כן בריאה... הרי את הכח אנו מקבלים מאתו יתברך, ואם אין אנו עושים את רצונו, בידו לקחת מאתנו את אשר נתן לנו, ולשתק אותנו כליל, ואתה שאינך הולך בדרך התורה והמצוות, מה שכן יש לך - הוא מתנת חיים.

מששמע זאת הבחור פרץ בבכי מר, שגרם התרגשות אצל כל הנוכחים. לאחר שנשתררה דומיה בחדר, היישיר הרב את מבטו אל עיני הבחור ושאלו: אם אברכך ברפואה שלמה, ותוכל לקום על רגליך, האם תהיה מוכן לקבל עליך עול מצוות? - כן - באה התשובה.

אם כן - אמר הרב - תן לי את ידך, ואני מברך אותך ברפואה שלמה לעבודתו יתברך. לאחר שנישק הבחור את ידי הרב, אמרו לו הנוכחים לנסות ולקום על רגליו.

להפתעתו, הצליח מיד לעמוד, ואף לצעוד מספר צעדים ללא איש...

בעודו המום מהשינוי הכביר שחל במצבו, ניסה להלך במהירות יותר גדולה, ועד מהרה מצא את עצמו ליד דלת דירתו של הרב. בקפיצה יצא החוצה והחל לרוץ כשהוא פונה לעוברים ושבים בשאלה, היכן יש טלפון ציבורי? הטלפון הקרוב ביותר היה בישיבת הנגב, מרחק כמאתיים מטרים מבית הרב, לשם הגיע הבחור בריצה, ובהתרגשות לא רגילה, דיבר עם משפחתו, וסיפר להם בפרוטרוט את אשר קרהו בבית הרב.

בחורי הישיבה ששמעו בהשתאות את סיפורו, לא האמינו למשמע אונם, אך לאחר שחזר על סיפורו, נתפסו לאורית התעלות נפלאה, שלבו יד ביד ויצאו בריקוד של שמחה ביחד עם הבחור, להודות להשם יתברך על הישועה הגדולה. מאוחר יותר הגיעו רבים לבית הרב, והשתתפו שם בסעודת הודיה מיוחדת לכבוד הנס הגדול.

הבחור המאושר שמר את הבטחתו ושינה באופן יסודי את אורחות חייו, אך לא רק הוא חזר בתשובה, אלא רבים שנכחו ושמעו את הסיפור לא שכחוהו זמן רב, והתחזקו באמונה ובראית שמים.

שנינו במסכת ידים (דף עג). אמר רבי עקיבא, אין כל העולם כולו כדאי, כיום שניתן בו שיר השירים, שכל הכתובים קודש, ושיר השירים קודש קודשים. והרבה פירושים נכתבו על מגילת שיר השירים, לבאר המשל והנמשל שבה, וכדוגמת פירושו של הרב המלבי"ם לבאר מגילה זו.

תרגום שיר השירים - אולם, ישנה תקלה שעלולה לבא אצל עמי הארץ, שמנסים לבאר את מגילת שיר השירים דברים כפשוטם, ונמצאת מגילת שיר השירים חס ושלום כמו שירי עגבים. ולכן כתב מרן רבנו יוסף חיים בספר בן איש חי, שאסור לתרגם את מגילת שיר השירים ללשון ערבית, או לשאר לשונות, כמשמעות המילים ממש, כי יהיו נראים חס ושלום כשירי עגבים. וכן פסק מרן רבנו עובדיה יוסף שליט"א (שו"ת יבי"א ח"ג תא"ח סימן טו).

תרגום אגדות הש"ס - הגר"ח מצאנו זצ"ל, ועוד פוסקים, אסרו לתרגם אף את אגדות הש"ס ללשון אחרת, משום שעל ידי כך עושים ממדרשי חז"ל כספורי קורות העתים של חול (כמו ספרי סיפורים), והאנשים העושים כן, שמתרגמים מדברי חז"ל, חות רים להרחיק את ישראל מיסודות האמונה, שהרי רוב האגדות שבש"ס עיקר הכוונה בהם היא הפנימיות, ויש אגדות שלא ניתן להבינם כי אם על פי הקבלה.

והרשב"א בחדושי למסכת ברכות כתב בזה הלשון: דע, שיש לחכמים דברים נטועים ונרמזים במדרשות ואגדות חתומים, ואם נגלו לעיני הסכלים כדברים בטלים, הנה ליודעי חן ולמבינים המה ענינים שכליים. ויש מן האגדות שלא נתנו לדרוש אלא לבעלי סודות, ומקצתם יש בהם נגלה ונסתר כפירות ועלים.

וכתב עוד הגר"ח יוסף חיים ז"ל, שכל הדברים שנאמרו ברוח הקודש, כמו מגילת שיר השירים, וכן ספר הזוהר הקדוש ועוד, כל תיבה ותיבה (כל מילה ומילה) שנכתבה בהם נרמזו בה ענינים עמוקים, ומלבד מה שנרמז במשמעות התיבה, נרמז ועוד ענינים בסדר האותיות שבתיבה, ובמספר האותיות וצורתם, וכמו שבסדר התפילה שתקנו אנשי כנסת הגדולה, יש סודות ורמזים נפלאים במספר האותיות ובראשי תיבות ובסופי תיבות של התפילה. והאריך בענין זה לתת דוגמאות לכך בענינים המובנים ליודעי נסתרות. ולכן יש פגם בתרגום מגילת שיר השירים, וכן בתרגום אגדות הש"ס והזוהר הקדוש. (אבל לתרגם את סידור התפילה בכדי ללמוד כוונת פשט התפילה, מותר).

מנגינות לפסוקי שיר השירים - ומן האמור יש להשליך גם כן על מה שיש נוהגים, לשיר מפסוקי שיר השירים. שהדבר אינו נכון לעשותו, וקרוב להיות בו איסור ממש מן הדין. ועל כגון זה אמרו רבותינו (סנהדרין קא. וראה להרא"ש שם. ולהר"ף ברכות כא: ועוד), כל הקורא פסוק שיר השירים, ועושה אותו כמין זמר, מביא רעה לעולם, מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני הקב"ה ואומרת, רבונו של עולם! עשאוני בניך ככנור.

ד"ת לע"נ ר' דני (דניאל) בן יולנדה ז"ל נלב"ע ו' במנחם אב התשע"ב, ת"צ'צ'ב'ה'